

ОСВІТНЬО-НАУКОВИЙ ФРОНТ: ДІЯЛЬНІСТЬ ІНСТИТУТУ ПЕДАГОГІКИ НАПН УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

<https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4145>

ТОПУЗОВ Олег Михайлович

доктор педагогічних наук, професор, дійсний член (академік) НАПН України, віцепрезидент Національної академії педагогічних наук України, директор Інституту педагогіки Національної академії педагогічних наук України, м. Київ, Україна

Тетяна Миколаївна ЗАСЕКІНА

доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник, заступник директора з науково-експериментальної роботи Інституту педагогіки Національної академії педагогічних наук України, м. Київ, Україна

ГОЛОВКО Микола Васильович

доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник, заступник директора з наукової роботи Інституту педагогіки Національної академії педагогічних наук України, м. Київ, Україна

Людмила Миколаївна КАЛІНІНА

доктор педагогічних наук, професор, учений секретар Інституту педагогіки Національної академії педагогічних наук України, м. Київ, Україна

Анотація. У статті розглянуто виклики, що постали перед освітою та наукою України в умовах воєнного стану, та роботу науковців Інституту педагогіки НАПН України на шляху до їх подолання. Визначено такі нові напрями роботи: науково-методична підтримка освітнього процесу в умовах війни; організаційна,

інформаційна та волонтерська діяльність; дистанційно-комунікаційна робота, якими розширено й скоординовано статутні завдання діяльності установи. Науковці Інституту здійснюють науково-методичний супровід навчання: проводять онлайн-уроки, розробляють навчальні й методичні матеріали для дистанційної форми навчання, моніторять освітні втрати й розробляють рекомендації з їх компенсації, надають допомогу в організації освітнього процесу українських учнів за кордоном, пропонують зміни в нормативні документи щодо безпеки й збереження життя й розробляють нові, співпрацюють із міжнародними науковими й освітніми організаціями в інформаційному протистоянні російській агресії. **Забезпечення освітньої та наукової діяльності під час війни — це один фронт боротьби українців.**

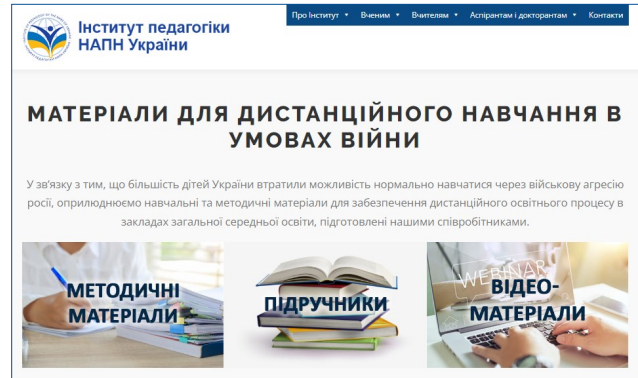
Ключові слова: воєнний стан; освіта; науково-методичний супровід; Інститут педагогіки НАПН України; Україна.

Ми не знаємо, скільки ще триватиме війна, але знаємо точно — росія вже цю війну програла. Їй не вдалось здолати українських учителів та учнів. Поки наші діти навчаються, а захисники виборюють свободу на полі бою — в Україні буде велике та світле майбутнє.

24 лютого 2022 р. у результаті безпрецедентного нападу росії на Україну заклади загальної середньої освіти припинили освітній процес офлайн. А вже з 14 березня тисячі вчителів проводили уроки для своїх учнів з різних куточків світу. З початку масштабної російської агресії українська система освіти зазнала потужного удару. За інформацією Міністра освіти і науки України Сергія Шкарлета понад 620 тис. дітей та 26 тис. педагогів виїхали за межі України (МОН України, 2022a), а кількість тимчасово внутрішньо переміщених дітей, які долучилися до навчання з інших областей, сягає понад 79 тис. осіб (МОН України, 2022b). Відтак учні були змушені покинути власні домівки й здобувати освіту дистанційно чи долучившись до закладів загальної середньої освіти за місцем свого тимчасового перебування.

В умовах дії воєнного стану науковці Інституту педагогіки Національної академії педагогічних наук України здійснюють науково-методичний супровід освітнього процесу в системі загальної середньої освіти (Кремень та ін., 2022). За цей період підготовлено та розміщено на сайті Інституту, сторінках Facebook навчальні та методичні матеріали для забезпечення освітнього процесу в 1-11 класах закладів загальної середньої освіти; започатковано рубрику «Матеріали для дистанційного навчання в умовах війни» для розміщення методичних матеріалів щодо організації освітнього процесу та створення безпечного освітнього середовища в умовах воєнного стану. Щотижня співробітники Інституту проводять освітні заходи для вчителів та учнів. Це онлайн-уроки на освітній платформі «На урок», «Всеукраїнська школа онлайн», вебіари для науковців та освітян.

Для реалізації наступного етапу реформи, що здійснюватиметься із 2022/23 навчального року в

5-х класах закладів загальної середньої освіти, науковці Інституту спільно з учителями, викладачами закладів вищої освіти створили: 23 модельні навчальні програми та 16 підручників, що отримали гриф Міністерства освіти і науки України. Уперше програми та підручники розроблювались як складники цілісної методичної системи навчання в 5-6 класах, спрямованої на формування цілісності знань та вмій учнів.

Запропонована **концепція комплекту підручників** (Топузов & Засекіна, 2022) як складників дидактичної системи адаптаційного циклу навчання:

- дає змогу повністю та цілісно реалізувати вимоги Державного стандарту базової середньої освіти в адаптаційному циклі — формування ключових компетентностей і наскрізних умінь, досягнення обов'язкових результатів навчання;
- забезпечує логічне поєднання предметного змісту й видів навчальної діяльності, спрямованих на досягнення очікуваних результатів навчання, визначених модельними навчальними програмами;

- реалізує модель навчання через дослідження, у якій усвідомлення понять і правил відбувається через виконання досліджень, розв'язування проблем, складання алгоритмів, що підводять учнів до формулювання правил, тлумачення понять, а не дають їх в готовому вигляді;

- визначає добір завдань і запитань різного дидактичного спрямування, й форми діяльності — колективну, парну, індивідуальну — а також різний ступінь складності й самостійності / допомоги вчителя чи інших осіб;

- розширює функції підручника новими, такими як інтегративна, забезпечення освітнього партнерства;

- забезпечує цілісність адаптаційного циклу навчання.

Науковці Інституту здійснюють координаційну роботу із учасниками пілотного проекту в 5-х класах Нової української школи, зокрема:

- проведено онлайн-семінари «Організація освітнього процесу в 5-х класах закладів загальної середньої освіти», «Освітня програма закладу загальної середньої освіти: поради директору», вебінар «Методичні діалоги»; хакатон «Сучасний учитель. Який він?», форум для вчителів природничих предметів закладів ЗСО з теми «STEM-освіта: досвід упровадження, перспективи розвитку» тощо;

- триває розроблення навчальних матеріалів для цифрових додатків до підручників, методичних рекомендацій для вчителів;

- розпочато розроблення навчальних матеріалів для апробації в 6-х класах;

- організовано й проведено онлайн-навчання вчителів, що працюватимуть у 5-х класах НУШ за програмами з української мови, літератур (української і зарубіжної, у тому числі й інтегрованого курсу літератур), математики, інформатики, природничих предметів, мистецтва, здоров'я, безпеки і добробуту (видано понад 20 тис. сертифікатів);

- проведено освітній марафон практик «Організація освітнього процесу в 5-х класах Нової української школи» (Інститут педагогіки НАПН України, 2022a);

- розпочато серію вебінарів «Самооцінювання закладу загальної середньої освіти як інструмент підвищення якості освіти» для директорів та вчителів Київщини (Інститут педагогіки НАПН України, 2022b).

Одним із пріоритетних напрямів діяльності Інституту педагогіки НАПН України є системна

співпраця з МОН України та громадськими організаціями. Традиційно продовжується спільна робота над методичними рекомендаціями до нового навчального року. Науковці інституту беруть участь у засіданнях робочих груп МОН України, засіданнях Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій.

Здійснено роботу в групі «Освіта і наука» [Національної ради з відновлення України від наслідків війни](#) (Президент України, 2022). До Плану відновлення внесено пропозиції щодо змісту загальної середньої освіти (компенсація освітніх втрат, пріоритетність наукової й STEM-освіти, національної ідентичності, відбудови інфраструктури, кадрового і фінансового забезпечення системи загальної середньої і дошкільної освіти).

Співробітники Інституту взяли участь у [наradі МОН України з питань удосконалення використання технологій дистанційного навчання в системі дошкільної, шкільної, позашкільної та інклюзивної освіти](#) (МОН України, 2022c). Викликом для учасників стала фактична унікальність завдання та відсутність в інших системах освіти аналогів стратегічних документів із розвитку дистанційної освіти в умовах війни. Україна чи не єдина країна світу, яка попри активні воєнні дії забезпечила продовження освітнього процесу. Ця концепція пропонує кілька моделей дистанційного навчання для здобуття загальної середньої освіти, зокрема враховує те, що потрібно здійснювати навчання в умовах, коли заклад освіти зруйновано або пошкоджено (а таких закладів в Україні понад 1 тис.); відсутні умови для безпечного перебування в закладі освіти; відсутні можливості охопити навчанням тимчасово переміщених учнів; необхідність забезпечити українську освіту учням, що перебувають за межами країни.

У результаті роботи науковців відділу початкової освіти імені О.Я. Савченко Інституту в групі із оновлення змісту навчальних програм запропоновано [проєкт змін до типових освітніх і навчальних програм для 1-2 і 3-4 класів закладів загальної середньої освіти](#) (МОН України, 2022b; Інститут педагогіки НАПН України, 2022d). Внесено доповнення у частині питань цивільного захисту, посилено аспекти, пов'язані з громадянським і патріотичним вихованням молодших школярів, усунуто невідповідності позиції держави у зв'язку з агресією російської федерації.

Співробітники відділу суспільствознавчої освіти Інституту переглянули навчальні програми та внесли пропозиції з оновлення змісту предметів

історії України, всесвітньої історії, інтегрованих курсів «Україна і світ» (10-11 кл.) та «Громадянська освіта» (10 кл.), «Основи правознавства» (9 кл.) у зв'язку з повномасштабною збройною агресією РФ проти України. Співробітники відділу навчання мов національних меншин та зарубіжної літератури беруть участь у перегляді навчальних програм із російської і зарубіжної літератури щодо вивчення творів російських письменників у школах.

Науковці Інституту в складі конкурсної комісії директорату науки та інновацій Міністерства освіти і науки України здійснювали конкурсний відбір проектів прикладних досліджень щодо розроблення наукових засад державної політики у сферах освіти і науки (МОН України, 2022e). Взяли участь у розробленні Типової програми професійного розвитку учителів закладів загальної середньої освіти, які впроваджуватимуть новий Державний стандарт базової освіти.

Здійснено експертизу нормативних документів в галузі освіти, зокрема: щодо громадського обговорення проекту наказу Міністерства освіти і науки України «Деякі питання здійснення інноваційної діяльності у сфері освіти», «Щодо громадського обговорення проекту постанови Кабінету Міністрів України про Порядок проведення державної атестації наукових установ», «Щодо громадського обговорення проекту постанови Кабінету Міністрів» (про запровадження експериментального проекту зі створення на базі закладів вищої освіти та наукових установ мережі стартап-школа-інкубатор-акселератор задля відновлення та розвитку інноваційної екосистеми). Підготовлено пропозиції та звітні матеріали до планів заходів: щодо популяризації природничих наук та математики до 2025 року, виконання плану заходів НАПН України із запровадження Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа», виконання плану заходів НАПН України на 2021-2023 роки з реалізації Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки.

Організовано співпрацю з громадськими освітніми організаціями України та Європи. Спільно із міжнародною організацією «Глобальний план дій» (GAP International) започатковано **проект «Make Education, not War» (Творимо освіту, а не війну)** (Інститут педагогіки НАПН України, 2022d; Global Action Plan International, 2022). У межах проекту надавали підтримку біженцям задля полегшення інтеграції в нову громаду та підтримки

зв'язків з батьківщиною та мотивації щодо повернення в Україну.

Триває міжнародна співпраця із Радою Європи в межах **проекту «Посилення захисту національних меншин, включаючи ромів та мови меншин в Україні»** (2018-2022 рр.) за ініціативи та підтримки МОН України (Інститут педагогіки НАПН України, 2022e; Офіс Ради Європи в Україні, 2022). У межах проекту вчені відділу навчання мов національних меншин та зарубіжної літератури Інституту підготували програму «Ромська мова і читання для 1-2 класів закладів загальної середньої освіти з навчанням мов національних меншин» й абетку ромської мови та словниковий мінімум для учнів 1-2 класів, провели громадські обговорення результатів та подальших напрямів роботи у проекті, тренінги для вчителів та адміністрації закладів загальної середньої освіти з навчанням мов національних меншин, координаційні зустрічі із представниками Ради Європи, комітетів Верховної Ради України, керівниками органів державної влади у регіонах, регіональними учасниками проекту.

У межах міжнародної співпраці Інститутом проведено:

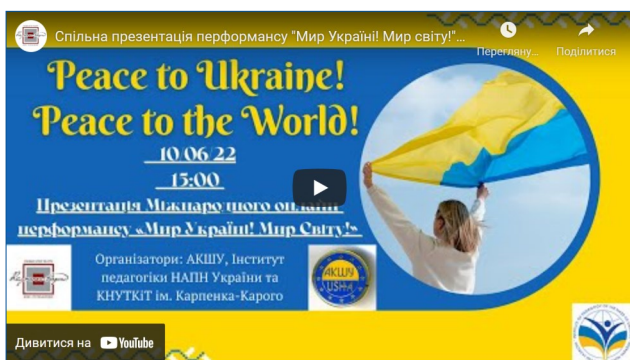
- 16-у Міжнародну науково-практичну конференцію «Society. Integration. Education» (SIE2022), організовану факультетом освіти, мов та дизайну

Резекенської Академії Технологій (м. Резекне, Латвія);

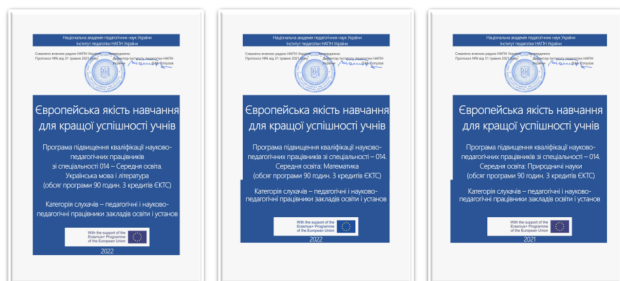
- III Міжнародну наукову онлайн-конференцію до Дня вишиванки «Україно моя вишивана: етнокультурний та освітньо-виховний потенціал української вишиванки», за результатами роботи якої підготовлено збірник тез «Україно моя вишивана: етнокультурний та освітньо-виховний потенціал української вишиванки»;

- IV Міжнародну науково-практичну конференцію «Підготовка майбутніх учителів фізики, хімії, біології та природничих наук у контексті вимог Нової української школи» (26-27 травня 2022 р., м. Тернопіль);

- Міжнародний онлайн перформанс «Мир Україні! Мир світу!» (Online performance "Peace to Ukraine! Peace to the World!"), на якому 17 країн представили 45 міні-фільмів про життя у мирний час і про ті жахіття, які переживають наші громадяни під час війни.

Наукові працівники Інституту продовжують працювати над проектом ЄС Жан Моне під егідою Еразмус+ «Європейська якість навчання для кращої успішності учнів» — грантова угода № 620287-EPP-1-2020-1-1-UA-EPPJMO-MODULE (2020-2023 pp.) (Топузов та ін., 2022a, 2022b, 2022c).

Спільно з управліннями Державної служби якості освіти в м. Києві та Київській області проведено низку заходів, зокрема круглий стіл: «Нова українська школа: можливості та виклики під час підготовки до нового 2022/23 навчального року». Проведено онлайн-навчання спільно із Центром

професійного розвитку педагогічних працівників м. Києва.

В умовах повномасштабного вторгнення росії та запровадження воєнного стану в Україні науковці Інституту здійснюють аналітичну, інформаційну, організаційну та волонтерську діяльність:

- систематизовано позицію наукової спільноти світу щодо військового вторгнення Росії в Україну, узагальнено орієнтири міжнародних організацій щодо організації освітнього процесу в умовах війни (Локшина та ін., 2022a, 2022b);

- розміщено та поширено інформацію щодо наслідків військового вторгнення росії в Україну (наслідки обстрілів, бомбардувань, війна і діти) в групах «Фотографія як історичне джерело», «Вчи-мо історію онлайн», створено цикл навчально-методичних матеріалів «Українські міста героїв»;

- здійснюється комунікація з міжнародними організаціями для надання допомоги ЗСУ, волонтерським організаціям і громадам України у період воєнного стану;

- проведено координаційну зустріч з Правлінням ради національних асоціацій незалежних шкіл Європи (ECNAIS);

- напрацьовано рекомендації міністерствам освіти та місцевим органам управління освітою країн, які приймають українських біженців, щодо організації освітнього процесу для дітей-біженців;

- проводиться інформаційна робота із засудження російської агресії.

Наукові працівники Інституту в умовах дистанційної роботи досліджували актуальні фундаментальні та прикладні проблеми за такими основними напрямками: «Філософія освіти. Методологія, теорія, історія освіти і педагогіки», «Розвиток світової і національних освітніх систем», «Якість освіти. Інформаційне освітнє середовище», «Педагогіка і психологія освітнього процесу», «Повна загальна середня освіта. Спеціалізована освіта», «Управління та економіка освіти».

Фундаментальні наукові дослідження присвячені: дослідженню філософсько-педагогічної думки в Україні у другій половині XIX — у XXI ст.; порівняльному аналізу інноваційних трендів, практик і технологій в європейському та північноамериканському регіонах та розробленню на його основі рекомендацій щодо модернізації загальної середньої освіти в Україні; обґрунтуванню дидактичних засад та розробленню дидактичних моделей індивідуалізації навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти; обґрунтуванню, апробації та практичному впровадженню в діяльність закладів загальної середньої освіти моделей державно-громадського управління на засадах партнерської взаємодії.

За результатами прикладних наукових досліджень обґрунтовуються, розробляються, експериментально перевіряються та упроваджуються в шкільну практику: технології формування та оцінювання освітніх результатів учнів початкової школи на засадах компетентнісного підходу; науково-методичне забезпечення навчання української мови учнів 5-6 класів закладів загальної середньої освіти з навчанням мовами національних меншин в умовах багатомовної освіти; методи компетентнісно орієнтованого навчання української мови учнів гімназії й ліцею; методики формування читацької грамотності учнів 5-6 класів гімназії на уроках української літератури; науково-методичні засади реалізації моделі багатомовної освіти в закладах загальної середньої освіти з навчанням мов корінних народів і національних меншин; методики компетентнісно орієнтованого навчання іноземних мов учнів 5-6 класів гімназій на основі інтегрованого оволодіння іноземною мовою; методичні засади інтегрованого навчання історії в гімназії; принципи інтеграції змісту географічної та економічної освіти та їх реалізація в курсах за вибором у гімназії та ліцеї; навчально-методичне забезпечення реалізації фізичного складника змісту природничої галузі відповідно до нового стандарту базової середньої освіти; формування природничо-наукової компетентності учнів гімназії в освітньому процесі з біології і хімії; методичне забезпечення прикладної спрямованості навчання математики та інформатики в гімназії; методичне забезпечення реалізації змісту технологічної освітньої галузі відповідно до нового державного стандарту базової середньої освіти; концептуальні засади та науково-методичне забезпечення інтеграції змісту при-

родничої освітньої галузі в 5-6 класах; теоретичні й методичні засади проектування освітньо-розвивального середовища закладу загальної середньої освіти в умовах цифровізації суспільства; методи, інструментарій та процедури внутрішнього контролю та оцінювання якості освіти в закладах загальної середньої освіти; науково-методичне забезпечення STEM-освіти в гімназії.

Результати науково-дослідної роботи були висвітлені у 238 публікаціях, з яких 26 у виданнях, що індексуються в провідних міжнародних наукометричних базах, 43 у вітчизняних фахових виданнях, 169 матеріалів та тез конференцій. Середній коефіцієнт публікаційної активності становить близько 44 %.

Актуальна тематика досліджень освіти і науки в умовах воєнного стану відображена у публікаціях у виданні Інституту педагогіки НАПН України — «Українському педагогічному журналі».

Результати науково-дослідної роботи були апробовані на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях і семінарах та у відповідній продукції, представлений в електронній бібліотеці Інституту.

Освітньо-наукова діяльність під час війни — ще один фронт боротьби українців. У сучасних умовах точиться війна за свідомість людей. Тому особливого значення сьогодні набуває науково-методичний супровід освітнього процесу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Інститут педагогіки НАПН України. (2022a). *Марафон практик «Організація освітнього процесу в 5-х класах Нової української школи»*. <https://bit.ly/3zfNsfY>
- Інститут педагогіки НАПН України. (2022b). *Розпочато серію вебінарів «Самооцінювання закладу загальної середньої освіти як інструмент підвищення якості освіти» для директорів та вчителів Київщини*. <https://bit.ly/3PikUNY>
- Інститут педагогіки НАПН України. (2022c). *Про зміни в типових освітніх програмах*. <https://bit.ly/3cmN1Y9>
- Інститут педагогіки НАПН України. (2022d). *Творимо освіту, а не війну!* <https://bit.ly/3lLacr0>
- Інститут педагогіки НАПН України. (2022e). *План дій Ради Європи для України на 2018-2022 роки Проєкт Ради Європи «Посилення захисту національних меншин, у тому числі ромів, та мов меншин в Україні»*. <https://bit.ly/3PDBwKj>
- Кремень, В.Г., Луговий, В.І., Топузов, О.М., Сисоєва, С.О., Максименко, С.Д., Ляшенко, О.І., Ничкало, Н.Г., Саух, П.Ю., Лук'янова, Л.Б., Рєгейло, І.Ю., & Гудим, І.М. (2022). Про роботу відділень та наукових установ національної академії педагогічних наук України в умовах воєнного стану: Наукова доповідь Президії НАПН України 24 березня 2022 р.

- Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 4(1). <https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4118>
- Локшина, О., Джурило, А., Нікольська, Н., & Шпарик, О. (2022a). Підтримка України науковою спільнотою світу. *Український педагогічний журнал*, (1), 7-17. <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2022-1-7-17>
- Локшина, О., Глушко, О., Джурило, А., Кравченко, С., Максименко, О., Нікольська, Н., & Шпарик, О. (2022b). Організація освіти в умовах війни: рекомендації міжнародних організацій. *Український педагогічний журнал*, (2), 5-18. <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2022-2-5-18>
- Міністерство освіти і науки України. (2022a, 1 червня). *Жодна дитина не повинна страждати від зупинки чи призупинення освітнього процесу*, — Сергій Шкарлет. <https://bit.ly/3Pw2vXY>
- Міністерство освіти і науки України. (2022b, 13 червня). *Сергій Шкарлет розповів про початок чотирнадцятого тижня навчання в умовах воєнного стану*. <https://bit.ly/3o9055Z>
- Міністерство освіти і науки України. (2022c, 22 травня). *У МОН обговорили питання дистанційної освіти в умовах війни*. <https://bit.ly/3o8k44X>
- Міністерство освіти і науки України. (2022d, 3 червня). *Про утворення робочих груп з оновлення змісту навчальних програм* (521). <https://bit.ly/3zaJogS>
- Міністерство освіти і науки України. (2022e, 18 лютого). *Розпочато конкурсний відбір прикладних досліджень з розроблення наукових засад державної політики у сферах освіти і науки*. <https://bit.ly/3RI62En>
- Офіс Ради Європи в Україні. (2022, 30 червня). *Як агресія Російської Федерації проти України вплинула на життя та права національних меншин?* <https://bit.ly/3PfmDhu>
- Президент України. (2022, 21 квітня). *Питання Національної ради з відновлення України від наслідків війни* (266/2022). <https://www.president.gov.ua/documents/2662022-42225>
- Топузов, О.М., Заболотна, О.А., Локшина, О.І., Калініна, Л.М., & Васильєва, Д.В. (2022a). *Програма підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників за спеціальністю — 014. Середня освіта: українська мова і література*. Київ: Педагогічна думка. <https://doi.org/10.32405/978-966-644-609-4-2021-15>
- Топузов, О.М., Заболотна, О.А., Локшина, О.І., Калініна, Л.М., & Васильєва, Д.В. (2022b). *Програма підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників за спеціальністю — 014. Середня освіта: математика*. Київ: Педагогічна думка. <https://doi.org/10.32405/978-966-644-608-7-2021-16>
- Топузов, О.М., Заболотна, О.А., Локшина, О.І., Калініна, Л.М., & Васильєва, Д.В. (2022c). *Програма підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників за спеціальністю — 014. Середня освіта: природничі науки*. Київ: Педагогічна думка. <https://doi.org/10.32405/978-966-644-610-0-2021-17>
- Global Action Plan International. (2022). *Make Education not War: campaign to support Ukrainian teachers and their students*. <https://bit.ly/3yQbhJN>

EDUCATIONAL AND SCIENTIFIC FRONT: ACTIVITIES OF THE INSTITUTE OF PEDAGOGY OF THE NATIONAL ACADEMY OF EDUCATIONAL SCIENCES OF UKRAINE UNDER MARTIAL LAW

Oleh Topuzov

DSc in Pedagogy, Professor, Full Member (Academician) of NAES of Ukraine, Vice President, National Academy of Educational Sciences of Ukraine; Director, Institute of Pedagogy of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Tetiana Zasiakina

DSc in Pedagogy, Senior Researcher, Deputy Director for Research and Experimental Work, Institute of Pedagogy of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Mykola Holovko

DSc in Pedagogy, Senior Researcher, Deputy Director for Research, Institute of Pedagogy of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Liudmyla Kalinina

DSc in Pedagogy, Professor, Scientific Secretary, Institute of Pedagogy of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Abstract. *The article considers challenges in educational and scientific activities in Ukraine under martial law and the work of researchers of the Institute of Pedagogy of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine in overcoming them. The following new areas of work are identified: scientific and methodological support for the educational process in war conditions; organisational, informational and volunteer activities; remote communication work, which expanded and coordinated the statutory tasks of the institution's activities. Researchers of the Institute provide scientific and methodological support for training: conduct online lessons, develop educational and methodological materials for distance learning, monitor educational losses and develop recommendations for their compensation, provide assistance in organising the educational process of Ukrainian students abroad, make changes to regulatory documents and develop new ones on the safety and preservation of life, cooperate with international scientific and educational organisations in the information resistance to russian aggression. Providing educational and scientific activities during the war is the other front of the struggle for Ukrainians.*

Keywords: *martial law; education; scientific and methodological support; Institute of Pedagogy of NAES of Ukraine; Ukraine.*

Дата публікації: 15 липня 2022 р.